

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

תצוה

(חלק כו שיחה ב)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלוקטי שיחות
שבוע פרשת תצוה, היא אדר, ה'תשפ"ו (א)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2026
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

תצוה ב

מובן שאף לאחר עדותו של ר' אליעזר בר' יוסי לא חזרו חכמים מדעתם שהי' כתוב עליו בב' שיטין",

[ועל כן פסק הרמב"ם כחכמים; אלא ש"בדיעבד מיהא הלכה כר' אליעזר ברבי יוסי"⁸, וזהו שכתב הרמב"ם, ופעמים כתבוהו בשיטה אחת", וכוונתו בזה לעדות ר' אליעזר בר' יוסי, דמהאי עדות בהכרח לומר שבדיעבד כשר אף בשיטה אחת].

והמאירי מבאר, וזה לשונו: ואע"פ שמגדולי החכמים העידו אני ראיתי ברומי וכתוב עליו קדש לה' בשיטה אחת, לא הכחישו את הידוע אצלם – אף בעדות רא'.

ולכאורה תמוה: הלא כאן מדובר ב"עדות רא' של גדולי החכמים" – של ר' אליעזר בר' יוסי (שאינן בה מקום לספק ח"ו)?

ואפילו לפי פסק הרמב"ם¹⁰ (לפי הפירוש הנ"ל) – נמצא שעבודות כהן גדול באותן שנים (ומה שהציץ מכפר אפילו כשאינו על מצחו¹¹) הי' בציץ

א. בציווי על עשיית הציץ כתיב: "ופתחת עליו פתוחי חותם קדש לה'" – היינו שעל הציץ יש לחרות את התיבות "קדש לה'".

ובאופן שבו הי' הדבר "כתוב עליו" – פליגי³ חכמים ור' אליעזר בר' יוסי: חכמים סבירא להו שהי' "כתוב עליו בב' שיטין, יו"ד ה"א למעלה וקודש למ"ד למטה" (השם שלם בשיטה עליונה וקדש למ"ד בשיטה תחתונה⁵). ואילו ר' אליעזר בר' יוסי אומר: "אני ראיתי בעיר רומי" וכתוב עליו קדש לה' בשיטה אחת".

והרמב"ם⁷ פסק "וכותב עליו שני שיטין כו' ואם כתבו בשיטה אחת כשר ופעמים כתבוהו בשיטה אחת". ומזה

(1) פרשתנו כה, לו.

(2) ראה ת"א ות"י עה"פ. פרש"י לעיל כה, יא. וראה רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ט ה"ב ובראב"ד (ו"כ) שם. ואכ"מ.

(3) שבת סג, ב. סוכה ה, א. ועוד.

(4) כ"ה בשבת וסוכה שם לפנינו. אבל בפ"י ר"נ גאון שבת שם, ר"ח שם⁶, פרש"י יומא (נז, א ד"ה אני ראיתי): ר' אלעזר. וראה סדר הדורות מע' ר' אלעזר בר' יוסי בן חלפתא.

(5) רש"י שבת שם.

(6) להעיר מאדר"ג (פמ"א, יב): אבל כו' וציץ עדיין מונחין ברומי.

(7) הל' כלי המקדש רפ"ט. וכ"כ המאירי בסוכה שם (ועפ"ז קשה מנ"ל – בפירושו בשבת (דלקמן בפנים) – לחדש חידוש גדול דעדות רא' בטלה לגבי המקובל – ובשכלל אפשרי דבר זה).

(* ולהעיר שבר"ח סוכה שם: וא"ר יוסי. וכ"ה בכנסת הגדולה – לשונות הרמב"ם (שבסוף חלק א"ח) להל' כלי המקדש שם. ע"ש.

(8) כסף משנה שם. וראה גם אוה"ח פרשתנו כאן, ובספרו ראשון לציון לסוכה שם. ולהעיר מחתם סופר עה"ת עה"פ.

(9) שבת שם. – ודלא כמ"ש האוה"ח, ואפילו לת"ק אינו מעכב" (שלכן אין עדותו של ר"א בר' יוסי סתירה לדעתו שלכתחילה צ"ל בשני שיטין). וראה לקמן בפנים סעיף ד והערה 25.

(10) וכן המאירי בסוכה שם.

(11) לדעת ר' שמעון (יומא ז, ב. וש"נ) ובפרש"י תצוה (כה, לח) כפירוש ראשון וסתם – דתמיד ממש מרצה. אבל הפס"ד (רמב"ם הל'

ר' אברהם בן הרמב"ם¹⁶, שמה שאביו צייר את קני המנורה, "ביושר... לא בעיגול" ה' (בכוונה) – וכל זה אינו מתאים לציור המנורה שעל השער הנ"ל, שלכאורה הוא ענין של "עדות ראיי"?

ויש לומר הביאור בזה – בפשטות: המנורה החקוקה על השער אינה הציור (הנכון) של המנורה שבמקדש. וכדמוכה מזה שבציור שם נראים עוד כמה וכמה פרטים שאינם מתאימים לתבנית המנורה שבמקדש¹⁷, עד שב"מנורה" שעל השער מצויירת צורת דרקון!

ולכן מסתבר לומר, שציור המנורה שעל השער מלכתחילה לא נעשה לפי המנורה שבמקדש, אלא לפי מנורה אחרת¹⁸ שהיתה דומה בפרטים מסוימים למנורה שבמקדש^{18*}.

כלומר: כיון שלמנורה שבמקדש

תשד"מ. חידושים וביאורים בהל' ביהב"ח (קה"ת תשמ"ו) בנספחים (ע' קסו. בהוצאת תש"נ – ע' רכה).

16 בפירושו עה"ת תרומה שם.

17 וכמו שהעיר הר"י קאפח בהוצאתו דפיה"מ להרמב"ם.

18 ולהעיר שבס' יוסיופון (פצ"ה) איתא שהביאו לטיטוס שתי מנורות ממנורות הזהב אשר היו במקדש. וע"פ משנת"ל לקו"ש שם הערה 46. ע"ש) שבמקדש שני לא היו העשר מנורות שעשה שלמה, צ"ל לכאורה שמנורות הנ"ל לא היו (שתיהם עכ"פ) לעבודה. אבל ראה משנה סוף חגיגה: כל הכלים כו' שניים כו'.

ובפשטות י"ל שהיו מהמנורות שבהם הנרות דרמב"ם הל' ביהב"ח בסופן.

18* אבל להעיר מהשקוט (ראה פתחי תשובה יו"ד סקמ"א סק"ד. ועוד) אם אסור לעשות מנורה של ז' קנים, אפילו חסר איזה דבר המעכב.

שכשרותו היא רק בדיעבד? ועוד – „בדיעבד“ בכיו"ב ייאמר רק על משך הזמן שאורכת חריתת ב' התיבות „קדש לה“ על טס של זהב – וע"פ הנ"ל נמצא שבתוך זמן זה נלכד בית המקדש ונלקח הציץ^{11*}!

ב. ויובן זה מענין דומה (שכבר נדון פעם בארוכה¹²):

על „שער הנצחון“ שנבנה ברומי לכבוד טיטוס ימ"ש – לאחר נצחוננו על ירושלים, יש חקיקה של (ציור) מנורה, אשר ישנם האומרים שזהו ציורה של המנורה שבבית המקדש, ושם ציורה המנורה באופן שששת קני המנורה נמשכים ועולים (מהקנה האמצעי) כחצאי קשת (חצאי עיגול).

ולכאורה: הלא בפירושו כתב רש"י¹³ שקני המנורה „באלכסון נמשכין ועולין“, היינו שנמשכו בשיפוע ישר, וכפשוט התיבה „קנה“ בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה – צמח ישר, כפי שאפשר לראות על שפת כל יאור¹⁴; ובאופן זה ממש צייר הרמב"ם את קני המנורה (כפי שנראה בציור המנורה שבגוף כתב יד קודש הרמב"ם¹⁵, וכעדות

ביאת מקדש פ"ד ה"ח) דאינו מרצה אלא בזמן שהוא על מצחו.

11* כי בפשטות הציץ שנלקח לרומי ה' הציץ שהשתמשו בו קרוב לזמן החורבן.

12 לקו"ש תכ"א ע' 170.

13 תרומה כה, לב.

14 ראה פרש"י שמות (ב, ג) ראב"ע ועוד שם.

15 בפיה"מ מנחות ספ"ג (נדפס בהוצאת קאפח, ובלקו"ש שם ע' 172). – והעירני חכם א' שלאחרונה נתפרסם שכ"ה גם בכת"י דס' היד בהל' ביהב"ח פ"ג סה"י (שהרמב"ם צייר שם המנורה כבפיה"מ), אלא – שנמשט ע"י המדפיסים. – וראה בפרטיות והציורים, בכפר חב"ד" פ' תרומה

ועל כן: כיון שלחכמים היתה קבלה – בלשון המאירי: „ידוע אצלם” – שהתיבות „קדש לה” היו כתובות בנ’ שיטות, דבר ברור הוא שכך היתה המציאות. והקבלה גופא מכריחה לומר שמה שר’ אליעזר בר’ יוסי ראה ברומי לא הי’ הציץ של כהן גדול.

– ואילו ר’ אליעזר בר’ יוסי עצמו, שלא היתה לו אותה קבלה מרבו, כשראה את הציץ ברומי, לא הי’ מחוייב לקבל אפשרות רחוקה כל כך, שבין כלי המקדש נתערב ציץ מבחוץ – שהציץ האמיתי לא צוייר, והמצוייר אינו הציץ של הכהן גדול, אלא תכשיט כו’ שעשה מישוהו – ולכן יכול הי’ להביא ממנו ראי’ שהי’ „כתוב עליו קדש לה’ בשיטה אחת”;

אבל כיון שלחכמים היתה קבלה כזו, „לא הכחישו את הידוע אצלם אף בעדות ראיי” – כי בקבלה אין כל מקום לספק, משא”כ בנוגע לעדות ראיי’ אפשר לומר שלא הי’ זה הציץ של הכהן הגדול, כנ”ל.

ד. ע”פ הנ”ל – לכאורה צריך עיון גדול פסק דין הרמב”ם, ובפרט – איך יתכן ענין זה, שמשך זמן מסוים הי’ בבית המקדש בנפול ציץ הכשר רק בדיעבד, כנ”ל?

203

– ויש לומר ובהקדים, אפשר הי’ לרמות את הרומיים ע”י ציץ שדוגמתו מעולם לא היתה במקדש – ובפרט לפי הידוע שאף בספריהם מתוארים פרטי בית המקדש והעבודות בו – ולכן יש לומר שהרמב”ם הוכרח לפרש

(לע”ז מב, ב) דכל כלי שרת נאסרו ב”לא תעשון אתי” (וראה צפע”נ מהד”ת סז, ד). ואכ”מ.

היתה חשיבות גדולה ביותר, נהגו לעשות מנורות בדמות המנורה שבמקדש, ובפרט עובדי עבודה זרה לעבודה זרה שלהם (וזהו הביאור דהוספת ציור . . דרקון שהוא עבודה זרה¹⁹) – וציור המנורה על השער נעשה בדמות א’ מהמנורות הללו.

ג. ועד”ז יש לומר בנדון דידן – בענין הציץ לשיטת המאירי:

אע”פ שר’ אליעזר בר’ יוסי ראה ציץ ברומי, אין זו ראי’ ברורה שהי’ זה הציץ של הכהן גדול. אפשר²⁰ שהי’ זה תכשיט שמישהו עשה בציור הדומה (במקצת) לציץ²¹, ולאחר מכן הונח אותו תכשיט (מאיזו סיבה שתהי’ – ואולי כדי להציל את הציץ האמיתי מידי הרומיים²²) – ועד”ז יש לומר במנורה²²) יחד עם כלי המקדש שנמצאו ברומי.

[ובפרט שבבגדי כהונה לא מצינו איסור „לא תעשון אתי” – „בית תבנית היכל כו”²³: ולכן יתכן שמישהו עשה לעצמו תכשיט הדומה לציץ.

ואפילו אם תמצי לומר שיש בזה איסור „לא תעשון אתי”²⁴ – יתכן שאינו יהודי²¹ עשאו].

(19) ע”ז מב, ב (במשנה).

(20) להעיר מיומא נו, א: ודילמא כו’.

(21) להעיר מפ”י הראב”ע כאן: והשרים

הגדולים עושים ציץ זהב כו’. ע”ש.

(22) אבל ראה אדר”ג (שבהערה 6): ומנורה . .

וציץ . . ברומי.

(23) יתרו כ, כ. ע”ז מג, סע”א (וש”נ). רמב”ם הל’ ביהב”ח פ”ז ה”י. טיוד” סקמ”א. שו”ע שם בסוף הסימן.

(24) להעיר מפלוגתת הראשונים אם בגדי כהונה נק’ כלי שרת (ראה אנציקלופדי’ תלמודית ערך בגדי כהונה (ע’ שלה) וש”נ). וראה מאירי

שבדיעבד כשר, וכן הי' בפועל, עכ"פ זמן קצר.

ויתירה מזו כתב באור החיים²⁵, ד„אפילו לתנא קמא (חכמים) אינו מעכב, ובזה לא יקשה בעיניך פסק הרמב"ם פ"ט מהל' כלי המקדש".

ועפ"ז יש לומר – עכ"פ בדרך אפשר – עוד טעם לפסק דין הרמב"ם (ואולי – עיקר) – שלא לאפוש במחלוקת (ובפרט שלפירוש המאירי כפשוטו, מדובר במחלוקת במציאות).

ולפי זה גם אין צורך להזקק לחילוק הנ"ל, שלר' אליעזר בר' יוסי לא היתה הקבלה הנ"ל וכו'. וק"ל. ואכ"מ.

ה. ומכל הנ"ל הוראה לימינו אלו: בזמן האחרון נתגלו גניזות של מגילות מענייני התנ"ך, ושם ישנם כמה שינויים ממסורתנו בנוגע לחסר ויתיר וכו'.

– יש לדעת, שאותן „גניזות“, אע"פ שנראות הן כ„עדות ראיי“, אינן כלל כמסורתנו. ובפרט שאין לדעת מיהם מחברי ה„גניזות“ – אם מגדולי החכמים" אם לאו. ויתירה מזו: יתכן שאותן מגילות נגנזו דוקא מפני שנכתבו שלא כהלכה!²⁶

משא"כ המסורה שבידינו, שנמסרה איש מפי איש, דור אחר דור עד משה רבינו – דבר ברור הוא שהיא אמת.

(משיחת ש"פ תצוה תשמ"ג)

25) כנ"ל הערה 9. ואולי יל"פ דעתו – שהיא היפך כהנ"ל, דמפרש שת"ק וראב"י לא פליגי כלל – הן לכתחילה והן בדיעבד. וראה ספרו ראשון לציון לסוכה שם.

26) להעיר גם מב"ח לטאו"ח סל"ד (סד"ה סדר הנחתן) בנוגע לתפלין דר"ת.

